

Diskuse

My všichni školou „z-de-formovaní“

Alena Sofie Neubauerová

Všichni jsme prošli školou. Ať už jsme ji milovali, přežívali v ní nebo ji ignorovali, zanechala v nás otisk. Věta „my všichni školou z-de-formovaní“ není poetickým obratem. Je to diagnóza – a možná i výzva.

Kruh, který se točí

Školský systém nastavují lidé, kteří sami prošli školou. Někteří zformovaní, jiní zdeformovaní – a nyní se pokoušejí nastavovat formování dalších. Lidé připravující nový systém vzdělávání jsou často zatíženi vlastní zkušeností – bolestí ze školy, rodiny či společnosti. Je nezbytné nejprve zpracovat tyto zkušenosti, teprve pak je možné skutečně porozumět tomu, že nestačí jen měnit osnovy. Je třeba změnit kulturu vzdělávání a zapojit odborné týmy – ne jako luxus, ale jako standard.

Realita dnešních tříd

Současná třída je společenskou mozaikou, kterou má pedagog zvládnout a přitom zůstat objektivní, spravedlivý, výkonný, nevyhořelý a pozitivní. Denně stojí před skupinou, kde se setkávají děti s odlišným mateřským jazykem, s podpůrnými opatřeními, děti mimořádně nadané, s poruchami chování, ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí a děti bez podpůrných opatření – tedy běžná populace.

Jak to zvládnout bez podpory, bez času, bez jasných pravidel a bez týmu? Copak to nikdo nevidí? Vidí. Ale obvykle až tehdy, když začne systém selhávat. Když dítě projeví agresi. Když učitel vyhoří. Když rodiče ztratí důvěru. A přesto se změna odehrává pomalu.

Proč?

Protože říkat pravdu bolí. Může znamenat konflikt. Může znamenat ztrátu místa a dosavadních jistot. Může znamenat, že naše děti budou mít potíže. Ale mlčet znamená, že se kruh nikdy nezastaví.

Naděje existuje

Naděje není v revoltě ani v útočné komunikaci. Je v odvaze. V odvaze učitelů říkat: „Takhle to dál nejde.“ V odvaze rodičů ptát se: „Proč se mé dítě bojí školy?“. V odvaze dětí, žáků a studentů být samy sebou.

Změna přijde, když přestaneme být jen zde-formovaní a dokážeme být zde-transformovaní. Když se naše zkušenost stane základem pro nový model – ne jako pomsta systému, ale jako jeho přerod.

Výzva všem, kterým záleží na budoucnosti

Pokud čtete tyto řádky a cítíte, že vám není lhostejný život, budoucnost našich dětí ani zdraví planety, pak právě vy jste těmi, koho teď potřebujeme. Nejde o ideologii. Nejde o politiku. Jde o odpovědnost a vědomí, že každý čin, každé rozhodnutí, každé slovo má dopad. Zastavme se. Ptejme se sami sebe: „Jaký svět chceme zanechat těm, kteří přijdou po nás?“, „Co můžeme udělat dnes, aby zítřek nebyl jen pokračováním včerejších chyb?“.

Nečekejme na systém. Nečekejme na reformy shora. Změna začíná v každém z nás – v tom, co dětem dáváme tím, jak s nimi žijeme. Jako učitelé být těmi, kdo se ptají, nejen odpovídají. Jako rodiče těmi,

kdo naslouchají, nejen hodnotí. Jako odborníci těmi, kdo propojují světy, ne rozdělují. Jako děti, žáci a studenti těmi, kdo se učí moudře rozhodovat pro budoucnost.

Ať už jsme kdekoliv – ve třídě, v poradně, v komunitě, na úřadech – máme moc ovlivnit svět. Ne tím, že budeme dokonalí. Ale tím, že budeme opravdoví.

Závěrem: probuzení, které začíná u nás

Sociální pedagogika není jen oborem – je postojem a závazkem. V době, kdy se společnost potýká s polarizací, osamělostí a ztrátou smyslu, se sociální pedagog stává nejen odborníkem, ale i průvodcem a aktivním tvůrcem změny.

Je čas přestat čekat na ideální podmínky. Je čas přestat se skrývat za struktury, které nás svazují. Je čas probudit v sobě odvahu, citlivost i neústupnost. Každé dítě, každý člověk, který se ocitá na okraji, je zrcadlem naší profesní integrity.

Tento text není jen reflexí, je výzvou. Výzvou, abychom znovu objevili smysl své práce. Abychom se stali hlasem tam, kde vládne ticho. Abychom se nebáli být lidmi v systému, který na člověka zapomíná.

Nechť je sociální pedagogika manifestem lidskosti. Nechť je naším každodenním rozhodnutím stát na straně těch, kteří potřebují víc než jen pomoc – potřebují přítomnost, respekt a víru, že změna je možná.

Ať se naše profese stane probuzením. Ať se naše probuzení stane nadějí na život v úctě a důstojnosti – pro nás i pro naše děti.

Autorka: Alena Sofie Neubauerová

Editorka: Nicola Blábolilová
Asociace sociálních pedagogů, z. s. (ASOCP)

Mgr. Alena Sofie Neubauerová 51 let, máma a maceška pěti synů. Praxe jako učitelka a ředitelka mateřské školy, asistent pedagoga, sociální pedagog, speciální pedagog, ale také prodavačka, barmanka a recepční. Většinu profesního života působí v prostředí škol a sociálních služeb. Věří v sílu slova, dobrého srdce a zdravého rozumu – právě o tom je i její text, který se dívá na školství očima člověka, který ho zná z obou stran. Jako rodič i jako pedagog.